

pel qual s'entenia que la guerra restava exclosa, però el discurs de Robespierre del 18 de desembre de 1789 diu: «je veux aussi la guerre».

Una altra causa emfatitzà la «Guerra Gran» per part d'Espanya: fou la possibilitat de recuperar la Cerdanya i el Rosselló perduts pel «Tractat dels Pirineus» del 7 novembre de 1659. Tema molt sensible pels catalans, a causa la tremenda repressió soferta. Aquest motiu, provocà un gran rebuig contra els francesos i també contra els principis de la revolució que consideraven perniciosos, enfrontats amb els propis, tradicionals i religiosos.

Pel que fa a aquest afer, el General francès Dogomier, que era membre de la Convenció, en estudiar els objectius polítics de la guerra diu: «Nous paroît plus conforme a nos intérêts et a nos principes d'essayer de faire de la Catalogne une petite republique indépendante que, sous la protection de la France nous servira de barriere a cet endroit de les Pirenées essent ce système flatterait ses doute les Catalans et ils l'adopterion plus volontiers encore que leur reunion la France» «prairia au II de la Republique une et indivisible» (Emili Vigo).

«L'Enciclopèdia Francesa» afirma: «Que la servidumbre enflaquece a los pueblos, que la civilización y las letras no brillan sino en los estados libres» (així ho acceptava el propi «Seminario de Salamanca», el diari més enciclopedista de més renom a tot Espanya)

El catalans, vençuts pel Rei Felip V que els privà de les armes, al llarg de 80 anys, la nova situació els feu sentir-se vigorosos, desperts i organitzats. «Produjo la exaltación, despertando sus sentimientos de fe y el arrebató de las razas».

Pel que fa als francesos, esperaven annexionar Catalunya a la República francesa. L'historiador J.Pella i Forgas («Historia del Ampurdán» pàgina. 745) exclama «Horrible destino el de nuestra comarca, desde que fue anexionado el Rossellón a Francia: servir primero de campo de batalla de dos grandes monarquías y ahora para choque de dos colosos: el antiguo régimen y la revolución francesa, el mundo antiguo y el moderno.» La consigna més reiterada al llarg de la «Guerra Gran», va ser Religió, Rei i Pàtria

«Visca la fe fadrinets

Visca sempre en nostres cors

Que antes que ella dixerem

Primer havem de morir tots»

(Follets Bousoms)

El Pare Diego José de Cadiz diu: «El soldado de Cristo mata con seguridad, es decir, la guerra santa no es solo el poder de morir por la religión, sino también el poder de matar» (pagina 155)

En aquestes crítiques dates de 1793 el Capità General de Catalunya era Antoni Ramon Ricardos Carrillo de Albornoz, el més jove dels generals espanyols (nascut a Barbastre l'any 1727) i fou el que comandà les primeres operacions. L'exèrcit i els «Somatents» s'apoderaren

de Sant Llorenç de Cerdans, Maçanet de Cabrenys encara que foren contra-atacats, prenent i perdent terreny. Fins el 9 de novembre que varen desembarcar a Roses 6.000 portuguesos amb 22 peces d'artilleria comandades per Fobes Eskellater. Des de llavors, l'exèrcit pogué nomenar-se «Ibèric», com s'esmenta en alguns documents de l'època.

L'exèrcit francès es trobava desconcertat per la davallada de Robespierre i del «Terror». (Tot i que el concepte de revolució i exèrcit no semblen coherents). Una situació semblant era la de l'espanyol per la falta de recolzament. Però el Rei Carles IV i el seu govern, no impulsaren la campanya per manca de visió. Llevat el país Basc i Catalunya, la resta d'Espanya vivien el conflicte amb total indiferència Tant fou així que el General Ricardos acudí a Madrid cercant lideratge. Però morí sense temps de tornar a Barcelona.

El succeí en el càrrec el General O'Reilly que al cap de pocs dies morí de malària. Llavors fou nomenat Capità General de Catalunya Lluís de Carvajal i Vargas, comte de la Unión que tenia 42 anys i havia estat el primer governador del Castell de Sant Ferran de Figueres, per tant, bon coneixedor del país. Encara que aquest fou substituït provisionalment pel marquès de las Amarillas

El comte de la Unión morí el 20 de novembre «al Roure» (Pont de Molins) a conseqüència del combat de Montroig el 26 d'agost de 1794. Al mateix combat hi trobà la mort el General francès Dogomier. Finalment el General. Curiosament els dos generals enfrontats moriren al mateix combat. Urrutia fou nomenat Capità General de Catalunya. Malgrat el trasbals que significaren tants canvis, «l'exèrcit ibèric» s'endinsà al Rosselló però no arribà a Perpinyà per manca de medis. Els francesos contra-atacaren pel Coll de Perthus comandats per General Dagobert. La derrota del Vouliou marcà una treva breu i marcà una segona etapa.

En realitat, amb la mort del comte de la Unión esdevingué una gran davallada. L'exèrcit es replegà a la defensa de l'Empordà. El Castell de Sant Ferran capitulà als francesos el 27 de novembre de 1794. Aquest fet causà consternació arreu. Ningú podia pensar que semblant fortalesa, considerada com una peça mestra, podia rendir-se. Fins i tot els francesos en digueren la «Belle inutile». I els empordanesos clamaren:

Castell de Figueres

Com t' en has rendit

Sens tirar un tiro

Al vil enemic

El Castell de Figueres s'inaugurà l'any 1766, bastit al llarg de 13 anys per l'enginyer Martín Zermeno. Era el més gran d'Europa y el darrer que s'ha construït. Encara ara s'admira la perfecció, solidesa, y grandiositat del seu conjunt. La guarnició del castell (9000 homes i 170 canons) marxà presonera a França. (I segons que diu la llegenda): El traïdor que entregà el castell rebé 48.000 lliures. Fou reclamat a Paris i executat amb el nom

General Antoni Ricardos comandant en cap de les tropes espanyoles al front oriental de la guerra contra la Convenció- 1973